

УДК 658.15

Стратегія управління потенціалом підприємства як складова його стратегічного набору /Л.С. Ларка, Н.М. Донець, Т.Є.Никифорець // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 20 (993) - С. 159-163. Бібліогр.: 5 назв.

Исследована структура стратегического набора предприятия, проведено логико-содержательное моделирование составляющих экономического потенциала предприятия.

Ключевые слова: потенциал, стратегия, стратегический набор, общая стратегия, обеспечивающие стратегии.

The structure of the enterprises potential is developed, the relationships of reasons and consequences between enterprises management spheres are installed.

Keywords: capacity, strategy, strategic set, the overall strategy to ensure that strategy

УДК 336

Р.Г. МАЙСТРО, канд.екон.наук, доц. НТУ «ХПІ», Харків
А.А. ПОЗДНЯКОВА, магістрант, НТУ «ХПІ», Харків

ВАЖЛИВІСТЬ СИСТЕМАТИЧНОГО ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено основні підходи до визначення поняття «фінансовий стан підприємства», здійснено фінансовий аналіз за складовою «оборотні кошти» на прикладі сучасного підприємства, оцінено важливість проведення систематичного фінансового аналізу, запропоновано можливі напрямки поліпшення фінансового стану підприємства.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансовий аналіз, оборотні кошти, етапи аналізу.

Вступ. Проведення систематичного аналізу власного фінансового стану є обов'язковим завданням кожного сучасного підприємства. В умовах швидкого розвитку технологій, високої конкуренції та нестабільних економічних умов кожне підприємство повинне систематично аналізувати показники ефективності своєї роботи, щоб мати можливість порівняти свій рівень діяльності з оптимальними показниками, з конкурентами та вчасно відреагувати на існуючі проблеми. Систематичний аналіз фінансового стану дає змогу виявити проблеми у функціонуванні у тенденції, тобто наглядно оцінити показники у конкретні періоди діяльності, що дасть більший об'єм інформації, тобто підприємство

© Р.Г. Майстро, А.А. Позднякова, 2013

отримає більш детальний аналіз, який дозволить якісніше спрогнозувати необхідні задачі та заходи для підприємства.

Постановка проблеми. Однією з найпоширеніших причин кризового

стану підприємств є низька якість фінансово-аналітичної роботи та не систематичний характер аналізу, тобто підприємства починають робити поглиблений та досить частий аналіз вже після виникнення проблем у діяльності.

Ціль аналізу фінансового стану полягає у своєчасному виявленні та усуненні недоліків у звичайній діяльності підприємства для забезпечення отримання стабільного прибутку та уникнення збитків у майбутньому. Якісний фінансовий аналіз дає змогу підприємству оперативно виявити й усунути проблеми, спрогнозувати можливі фінансові результати, розробити конкретні заходи, спрямовані на підвищення ефективності роботи підприємства та зростання прибутку. Сучасні підприємства повинні розуміти, що в умовах кризи дуже важливим є вміння відстежувати та оцінювати свою діяльність систематично.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми оцінки фінансового стану сучасних підприємств займалися багато вчених. Для отримання найбільш повного та змістовного визначення фінансового стану підприємства, його особливостей і складових було проаналізовано роботи професорів Кузьменко Л.В., Косової Т.Д., Кононенко О., Ніколаєвої Т.П.

Мета дослідження. Метою дослідження є формування комплексного та всебічного поняття «фінансовий стан підприємства», систематизація його складових, оцінка важливості систематичності аналізу фінансового стану.

Матеріали досліджень. Для досягнення поставленої мети застосовано методи узагальнення, аналізу, систематизації та синтезу.

Результати дослідження. Проведення якісної та змістовної оцінки фінансового стану підприємства є невід'ємною частиною комплексного аналізу підприємства. В свою чергу проведення аналізу фінансового стану неможливе без чіткого розуміння сутності цього поняття та його складових.

Після проведення аналізу та синтезу підходів до визначення поняття «фінансовий стан підприємства» отримано ряд наукових визначень. Найбільш змістовними з них є:

1) «найбільш економічно обґрунтованим та об'єктивним є визначення фінансового стану як результату взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, який визначається сукупністю факторів, пов'язаних зі звичайною діяльністю підприємства» [1];

2) «фінансовий стан підприємства визначається сукупністю показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості. Він безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів» [2];

3) «фінансовий стан підприємств характеризується сукупністю показників, що відображають процес формування і використання його фінансових ресурсів. У ринковій економіці фінансовий стан підприємства відображає кінцеві результати його діяльності, які цікавлять не тільки працівників підприємства, але і його партнерів, державні, фінансові, податкові та інші органи» [3].

Проаналізувавши усі вище надані тлумачення поняття «фінансовий стан» сформовано нове, більш змістовне пояснення цього поняття.

Отже, фінансовий стан підприємства – це дуже важливий критерій його успішності, який показує вміння підприємства вдало керувати фінансовими операціями, зокрема вчасно проводити грошові розрахунки, та характеризується сукупністю показників, які відображають кінцеві результати його діяльності, в яких в свою чергу заінтересовані усі люди, пов'язані з діяльністю підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства складається з декількох етапів, пріоритетні з них визначаються в залежності від інформації, яку необхідно отримати підприємству у ході аналізу.

Новий підхід до визначення етапів аналізу фінансового стану заснований на утворенні взаємозв'язку етапів з метою і змістом робіт, які входять у ці етапи. Сучасне підприємство може проаналізувати свою діяльність за допомогою трьох етапів: організаційного, розрахункового та заключного.

В організаційному етапі, ціллю якого є підготовка до проведення аналізу фінансового стану, визначаються задачі аналізу, наприклад, оцінка майнового стану, ліквідності та платоспроможності; визначаються напрямки аналізу, наприклад, порівняння у динаміці, здійснюється вибір, оцінка і моделювання інформаційного забезпечення аналізу, методів аналізу.

У розрахунковому етапі здійснюється експрес-аналіз, у якому добирається невелика кількість найбільш істотних і порівняно нескладних у обчисленні показників і проводиться постійний їх моніторинг; поглиблений аналіз, тобто розрахунок фінансових коефіцієнтів, факторний аналіз та прогнозування (його необхідність може визначитися після отримання результатів експрес-аналізу).

У заключному етапі проводиться узагальнення та систематизація результатів аналізу, тобто надається узагальнююча оцінка поточного фінансового стану; оформлення надання результатів аналізу, тобто здійснюється вибір форми оформлення та надання результатів аналізу фінансового стану користувачам інформації[1].

Після проведення аналізу за етапами надаються рекомендації, розробляються заходи щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Розрахунковий етап аналізу може оцінюватися за допомогою таких показників, як платоспроможність, ліквідність, майновий стан, ділова активність, фінансова стійкість підприємства.

Характер фінансового стану підприємства можна оцінити за допомогою визначення коефіцієнтів, таких, як, наприклад, коефіцієнт зносу, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт автономії, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт фінансової автономії, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового левериджу [4]. Пряме уявлення про динаміку розвитку підприємства та його показників є зіставлення показників діяльності підприємства за роками, аналіз процентів складових у загальному обсязі коштів, систематична оцінка рівня показників.

Потрібно враховувати, що на фінансовий стан підприємства впливають не тільки вміння підприємств вдало використовувати кошти та вчасно здійснювати грошові розрахунки, а й інші фактори – політика держави, на території якої воно працює, положення конкурентів на ринку, економічні зміни та тенденції розвитку у світі, зміна доходів споживачів, науково-технічний прогрес.

На прикладі торговельного підприємства, проведено аналіз його фінансового стану за однією з складових оцінки – майновим станом, зокрема за аналізом структури оборотних коштів підприємства та оцінено важливість систематичності проведення аналізу (приклад розрахункового етапу аналізу).

У таблиці наведено аналіз структури оборотних коштів підприємства у 2011 році.

Таблиця – Аналіз структури оборотних коштів підприємства у 2011 році

Наймен. статті	На початок 2011 р.		На кінець 2011 р.		Зміна		
	абс.вел., тис.грн.	відн.вел. (частка в обор. акт.),%	абс.вел., тис. грн.	відн.вел. (частка в обор. акт.), %	в абс. вел., тис. грн.	у стр., п.п. *	темпи зміни, %
Оборотні активи							
Запаси	147,4	2,49	96,2	0,93	-51,2	-1,56	65,26
Готова продукція	1560,0	26,39	1915,1	18,53	355,1	-7,86	122,76
Деб. заборг.	2674,0	45,24	5553,3	53,72	2879,3	8,48	207,68
Грош. кошти та їх еквів.	1404,5	23,76	2371,8	22,94	967,3	-0,82	168,87
Інші оборотні активи	125,1	2,12	400,9	3,88	275,8	1,76	320,46
Разом за розд.	5911,0	100	10337,3	100	4426,3	0	174,88
*Проценти і пункти							

Таблиця, надана вище, демонструє, що найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів підприємства зайняла дебіторська заборгованість. На початок 2011 року вона склала 2674 тис.грн, що склало 45,24 % у загальному обсязі

оборотних активів, на кінець 2011 року вона склала 5553,3 тис.грн., щосклало 53,72 % у загальномуобсязі оборотних активів, тобто заборгованістьзросла.

Протягом року найбільшу частку у оборотних активах склала дебіторська заборгованість, тобто підприємство нерационально використовувало свої кошти, що є суттєвою проблемою його діяльності.

Структура активів з високою часткою заборгованості та низькою часткою грошових коштів може свідчити про переважно не грошовий характер розрахунків, та про проблеми, пов'язані зі своєчасністю розрахунків та маркетинговою політикою підприємства. Вона свідчить про те, що підприємство не вміє чітко координувати свою діяльність, не має налагодженої системи роботи з клієнтами та не у повній мірі відстежує дії своїх клієнтів за розрахунками з ним.

Доцільно звернути увагу, що аналіз оборотних коштів дозволив виявити проблеми у діяльності підприємства. Якщо підприємство аналізувало б власну діяльність частіше, воно могло б уникнути погіршення показників.

Тобто, головною задачею сучасного підприємства є систематичність та якість аналізу свого фінансового стану.

На основі отриманих даних доцільно запропонувати можливі зміни у моделі роботи підприємства та звернути увагу на фактори, які впливають на успішність організації в цілому.

Отже, для того, щоб підприємство почало вчасно отримувати гроші за товари та послуги від його клієнтів, доцільно ввести та працювати за системою обов'язкової передоплати, особливо для торговельного підприємства, тобто заздалегідь захистити його від збитків.

Дуже важливим для сучасних підприємств є не тільки своєчасність грошових розрахунків, а й ступінь довіри клієнтів, їх обізнаності щодо культури підприємства, особливостей його відносин з клієнтами. Тобто підприємство повинне формувати правильний власний імідж у уяві своїх клієнтів для того, щоб вони розуміли що, якщо вони не будуть відповідально відноситись до розрахунків з підприємством, то підприємство не буде у подальшому очікувати цих розрахунків. Якщо підприємство не має чіткої системи оплати своїх послуг і товарів, це може викликати проблеми у майбутньому. У даному питанні повинен працювати метод «батога і пряника». Сутність його методу полягає у заохоченні відповідальних клієнтів та відмови або попередження клієнтів, що не розраховуються вчасно. Заохоченням можуть бути спеціальні знижки та пропозиції, а повчанням може бути підвищення ціни у подальшому співробітництві.

В сучасних умовах набуває особливого значення менеджмент персоналу, зокрема його мотивація, яка буде сприяти відданості робітників та бажанню якісно та плідно працювати. Тренінги персоналу також дозволяють підвищити

кваліфікацію, удосконалити модель поведінки з клієнтами, що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства.

Такожу системі забезпечення ефективного функціонування підприємств в сучасному світі важливе місце посідає прогнозування фінансового стану. Його роль зростає в умовах виходу ринкової економіки з кризи. Прогнозування діяльності підприємства дозволяє скорегувати заплановані заходи та розширити уявлення робітників про можливі слабкі та сильні сторони у майбутньому.

Отже, проведення фінансового аналізу надало підприємству можливість виявити його слабкі сторони та на основі отриманих даних запропонувати можливі заходи та методи, які дозволять підвищити ефективність його роботи.

Висновки. На прикладі сучасного підприємства була наглядно доведена важливість систематичного діагностування показників підприємства, яке дає можливість отримати результати роботи у динаміці та адекватно й вчасно спроектувати задачі та методи боротьби зі слабкими сторонами підприємства. Систематичний та якісний аналіз фінансового стану дасть змогу вчасно отримати інформацію про недоліки у функціонуванні підприємства та дасть змогу надати необхідні рекомендації щодо стабілізації або поліпшення стану підприємства.

Список літератури: 1. *Косова Т.Д.* Фінансовий аналіз, навчальний посібник – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 440 с. 2. *Кузьменко Л.В., Кузьмін В.В., Шаповалова В.М.*, Фінансовий менеджмент: навчальний посібник, Олді-плюс, 2003 р. – 240 с. 3. *Ніколаєва Т.П.* Фінанси підприємств, Московський Міжнародний Інститут економетрики, інформатики, фінансів і права, 2003 – 158 с. 4. *Кононенко О., Клищенко Я.* Аналіз фінансової звітності / Ред. Я. Кавторєва. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2009. – 224 с.

Надійшла до редакції 25.01.2013

УДК 336

Важливість систематичного проведення аналізу фінансового стану підприємства /Р.Г. Майстро, А.А. Позднякова// Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 20 (993) - С. 163-168. Бібліогр.: 4 назв.

В статье исследованы основные подходы к определению понятия «финансовое состояние предприятия», осуществлен финансовый анализ по составляющей «оборотные средства» на примере современного предприятия, оценена важность проведения систематического финансового анализа, предложены возможные пути улучшения финансового состояния предприятия.

Ключевые слова: финансовое состояние, финансовый анализ, оборотные средства, этапы анализа.

The article explores the main approaches to the definition of conception «financial condition of the enterprise», a financial analysis was carried out by the component «current assets» using an example of a modern enterprise, the importance of implementation of a regular financial analysis was evaluated, possible ways of improvement of the financial condition of the enterprise were proposed.

Keywords: financial condition, financial analysis, circulating assets, stages of analysis.